

ÖLTÖZKÖDÉS

„Akinék *tfilin* van a fején és a kezén, *cicesz* a ruháján és *mezüze* az ajtófélfáján, az nem egykönnyen vétkezik”
bt Menahot 43b

Tfilin (imaszj) (תפילין)

- *Sel jad* (kézre (של יד)); *Sel ros* (fejre (של ראש))
- Ex. 13:1-10, Ex. 13:11-16, Deut. 6:4-9, Deut. 11:13-21.

Cicesz (szemléelőrojt (ציצית))

- *cicesz* (*cidákli* / *arbe kanfesz* / *cicit* / *talit katan*)
- *talesz* (/ *talit* (טלית))
- *atara* / *atore* (עטרה)

Mezüze (מזוזה)

- Deut. 6:4-9, 11:13-21
- *sofer sztam* (*Szefer, Tfilin, Mezüze*) (סופר סת"ם)

Pajesz, szakáll (פאות)

„Ne vágjátok le kerekre hajatok szélét, és ne rontsd el szakállad szélét.” (Lev. 19:27)

Fejfedél nőknek

- *sájtli*
- *tikhli*
- *spicli*
- *stermtukh*

Fejfedés férfiaknak

- *jarmülke*
- *kipa* / *kapedli* / *kapele*
- *sábesz-dekli*
- *kipa szruga*
- *strájmli*
- *biber-kalap*
- *hajbli*

Cniesz (צניעות)

Satnez (שטנז)

„Ne öltözzél vegyes szövésű, azaz gyapjúból és lenből szőtt ruhába.” (Deut. 22:11)

IMÁK, ÁLDÁSOK

„Dániel pedig, amint megtudta, hogy alá lett írva az írás, bement a házába, és az ő felső termének ablakai Jeruzsálem felé nyíltak; és háromszor napjában térdre borult, imádkozott, és dicsérte az ő Istenét, amiként azelőtt cselekedett.” (Dan. 6:10)

Ima ideje, helye, szereplői, nyelve

- Naponta háromszor (természet / ősapák / áldozatok):
  - saharit* (שחרית): „És fölkelt Ábrahám kora reggel, és elindult azon hely felé, ahol állt egykor az Örökkévaló színe előtt.” (Gen. 19:27)
  - minha* (מנחה): „És kiment Izsák beszélgetni a mezőre estefelé” (Gen. 24:63)
  - maariv* (מעריב): „Elérkezett (Jákob) egy helyre, és meghált ott, mert lement a nap” (Gen. 28:11)
- helyszín
- irány
- *minjen / minjan* (מנין)
- férfiak
- nők (időhöz kötött pozitív parancsolatok alól mentesülnek – מצוות שהזמן גרמן – לשון קודש, *losn kojdes*)
- héber/arámi – szent nyelv (*losn kojdes*, לשון קודש)

Misna Szota 7.1

A következő dolgokat bármilyen nyelven lehet mondani: (...) a Shma-olvasást, az imát, az étkezés utáni áldást, az esküt (...)

Talmud Szota 33a

Az ima könyörgés kegyességért, és mindenhogy lehet imádkozni. De valóban lehet minden nyelven imádkozni? Hiszen Rabbi Jehuda azt mondta, hogy az ember soha ne imádkozzon az igényeiért arámiul, mert Rabbi Johanan szerint »ha az ember arámiul imádkozik az igényeiért, a szolgáló angyalok [akik az Örökkévaló elé viszik az imát] nem foglalkoznak vele, mert a szolgáló angyalok nem tudnak arámiul!« Mégsincs ellentmondás [a misnai állítás és Rabbi Jehuda véleménye között], mert az egyik az egyéni imára vonatkozik, a másik a közösségi imára [és csak az egyénnek van szüksége az angyalok segítségére, a közösségnek nincs]. (1. még. Rashi, *ibid*, bT Shabbat 12b)

Rambam: Misnei Tora, „Hilkhot Tefilla” 4:15

Mit jelent az, hogy a szív odaadásával (*kavvanat ha-lev*)? Az olyan ima, amelyet nem odaadással mondanak, nem számít imának. És ha odaadás nélkül imádkozott, el kell mondania az imát mégis, odaadással...

Shulhan Arukh, OH 1:4

Többet ér kevés könyörgés beleéléssel, mint sok könyörgés beleélés nélkül.

Ima jellege

- Hanna imája (I Sámuel 1)
- *avoda se-ba-lev* (עבודה שלב, szívbeli szolgálat)
- *kavvana* (כוונה)

Misna Berakhot 4.4

Aki megszokásból imádkozik, annak imája nem ima.

Talmud Berakhot 26b

Az imák az áldozatok helyett vannak.

Rambam, Misne Tora, „Hilkhot tfila” 1.4

Az egyszerű ember nem tudta megparancsolni nyelvének, hogy helyénvaló szavakat találjon kívánságai kifejezésére és az Örökkévaló dicsőítésére. Ezért Ezra és a Nagy Gyülekezet férfiai a maguk idejében bevezették a tizennyolc áldást (*smone eszre*). Az áldások közül az első három Istent dicsőíti, az utolsó három hálát ad az Örökkévalónak, míg a többi kérés az egyén és a közösség legfontosabb szükségleteinek kielégítéséért hangzik el. Ezeket mindenki megtanulta, így az egyszerű emberek is ugyanolyan érthetően tudtak imádkozni, mint a műveltebbek.

Legfontosabb imák

- *Smone eszre / Amida* / főima (שמונה עשרה)
- *Sma Jisrael* (שמע ישראל)
- *Kaddis* (קדיש) – Istent dicsérő himnusz, arámi nyelven, *minjen* kell hozzá. 4 féle Kaddis van. Gyászolók imája.

Imák gyűjteménye, hagyománya

- *nuszah* (נוסח, imamód)
- *minhag*: askenáz / szefárd / haszid / mizrahi / jemeni
- sziddur (סידור, hétköznapi imakönyv)
- mahzor (מהזור, ünnepi imakönyv)

Áldások

berakha / brokhe (ברכה)

Talmud Berakhot 35b

Aki áldás nélkül élvezi a világ áldásait, az olyan, mintha meglopná az Örökkévalót és Izrael közösségét, ahogy az írva van: „Aki megrabolja atyját és anyját, és azt mondja: nincs bűn, társa ő a rontó embernek (Misle 28, 24).”

- élvezeti áldások
- parancsolatok teljesítésekor mondott áldások
- hálaadó áldások
- *bencsolás*
- *kiddus*